

Een innovatieve teelt onder de loep

Heeft de teelt van quinoa een toekomst in België?

Quinoa (*Chenopodium quinoa*) is een gewas dat al eeuwenlang in Zuid-Amerika wordt geteeld en gegeten en tegenwoordig aan populariteit wint bij de Europese consument. Maar is het mogelijk om dit gewas ook in België te telen? We vroegen aan Ruud Timmer, onderzoeker aan de Universiteit van Wageningen, om ons hier iets meer over te vertellen.

© WAGENINGEN UR

Bij quinoa oogst je niet alleen zaad, maar ook pluimdeeltjes en plantenresten.

🌱 **LENE CILLEN**

CONSULENT GROENE KRING

Ruud, kan je kort het onderzoek schetsen waar je mee bezig bent in Nederland?

Ruud: "Door een collega van mij, Robert van Loo, zijn in de afgelopen jaren enkele nieuwe quinoa-rassen veredeld die geschikt zijn voor de Noordwest-Europese omstandigheden. Wij onderzoeken nu op een drietal locaties in Nederland hoe we deze rassen het beste kunnen telen. Hierbij is aandacht voor diverse aspecten als rassenkeuze, zaaitijdstip, zaaidichtheid, gewasbescherming en oogstmethoden."

Is het mogelijk om quinoa hier te telen?

Ruud: "Eigenlijk is dit goed te doen, er zijn verschillende landbouwers die afgelopen jaar voor het eerst quinoa hebben geteeld en we zien dat de testvelden goede resultaten opleveren. Er zijn natuurlijk wel enkele aandachtspunten waarmee je rekening moet houden. Op dit moment is de meest voorkomende reden voor een minder goede oogst de heterogene afrijping en de onkruidbestrijding. Daarom mag het perceel niet te bont zijn, ik bedoel daarmee liefst homogeen op het vlak van vochtigheid, en niet te onkruidrijk."

Wanneer valt het groeiseizoen van quinoa?

Ruud: "Het groeiseizoen is ongeveer vijf maanden. Quinoa wordt meestal gezaaid begin of half april en wordt half september geoogst. Deze periode kan iets variëren afhankelijk van de weersomstandigheden, want quinoa heeft genoeg warmte nodig."

Wat zijn aandachtspunten in het zaaiproces?

Ruud: "Quinoa heeft een zeer fijn zaad, er wordt ongeveer 10 kilogram per hectare ingezaaid. Om voor een optimale

“Verschillende landbouwers hebben het afgelopen jaar voor het eerst quinoa geteeld en we zien dat de testvelden goede resultaten opleveren.”

RUUD TIMMER

ONDERZOEKER UNIVERSITEIT WAGENINGEN

Quinoa wordt half september geoogst. Deze periode kan iets variëren afhankelijk van de weersomstandigheden.

verdeling van het zaad te zorgen, is het zeer belangrijk dat de zaaimachine de correcte afstellingen heeft. Ook moet dit gewas op de juiste diepte ingezaaid worden, quinoa zal het best groeien als het ingezaaid wordt op één centimeter diepte. Dit is een zeer secure opdracht.”

Kan je quinoa op eender welk perceel telen?

Ruud: “Bij deze teelt is het zeker een goed idee om een perceel te kiezen dat niet veel onkruid voortbrengt. Bij het telen van quinoa is het niet mogelijk om aan chemische onkruidbestrijding te doen, alles zal dus handmatig moeten gebeuren door te schoffelen en te hakken. Een perceel kiezen waar van nature veel onkruid op groeit, is dus geen goed plan. Daarnaast moet je ook rekening houden met de vochtigheid. Het perceel is bij voorkeur zo homogeen mogelijk op dit vlak, dus niet te veel afwisseling tussen droge en nattere stukken in verband met een homogene afrijping.”

Komt er veel werk bij kijken?

Ruud: “Dit valt best goed mee. Bij het telen van quinoa is het enerzijds nodig een goede bemesting te voorzien. Dit gewas heeft zeker voldoende stikstof en kali nodig. Naar welke hoeveelheden bemesting optimaal zijn voor deze teelt wordt nog verder onderzoek gedaan. Anderzijds is het belangrijk dat het perceel ‘schoon’ gehouden wordt, dus op-letten dat er niet te veel onkruid tussen gaat groeien. Daarom is het aangewezen om regelmatig te schoffelen en te hakken, zoals eerder vermeld. Er mogen nog geen middelen gebruikt worden tegen schimmelziekten en insecten, maar over het algemeen komen deze niet zo vaak voor en is het niet echt een beperkende factor.”

Waar moet je rekening mee houden bij het oogsten?

3 WEETJES OVER

Quinoa

1 Wat is quinoa eigenlijk?

Quinoa wordt vaak foutief benoemd als graan, maar het hoort eigenlijk bij het geslacht *Chenopodium* oftewel ganzenvoet. De Nederlandse naam is gierstmelde en het lijkt ook op het onkruid melde of melganzenvoet. Daarnaast is het ook familie van de spinazieplant en de suikerbiet.

2 Oorsprong ligt de oorsprong?

Quinoa wordt al duizenden jaren verbouwd in Zuid-Amerikaanse landen zoals Bolivia, Peru en Chili. Het koude klimaat, de schrale grond en de felle zon in de hoogvlaktes van de Andes zijn ideale omstandigheden voor het gewas. Door de toenemende populariteit zijn de prijzen zo geëvolueerd dat quinoa nu ook voor Europese boeren interessant is. De universiteit van Wageningen slaagde er ondertussen in om door middel van kruisingen enkele rassen te ontwikkelen die in ons klimaat kunnen gedijen.

3 Welke troeven heeft quinoa?

Het is een gewas met een zeer hoge voedingswaarde en is bevorderlijk voor de spijsvertering. Quinoa bevat aminozuren, proteïnen, vitaminen, mineralen en is bovendien ook glutenvrij. De zaden van de plant, gekookt of gestoomd, zijn tegenwoordig zeer populair ter vervanging van rijst of pasta. Daarnaast kan er van de zaden ook brood gebakken worden, er kunnen vlokken of meel van gemaakt worden, en de zaden worden ook gebruikt als bestanddeel in shampoos en conditioners.

© WAGENINGEN UR

Quinoa is een gewas dat langzaam en laat afrijpt.

Ruud: "Naast de secure aanpak bij het zaaien, moet je ook tijdens het oogsten met verschillende factoren rekening houden. Quinoa is een gewas dat langzaam en laat afrijpt. Het komt regelmatig voor dat er tegen de oogst zowel rijpe als niet rijpe pluimen tussen zitten. Dus geduld hebben en bij het afstellen van je oogstmachine kan je best in gedachten houden dat je een heterogeen product oogst. Er zal ook niet enkel zaad (drie kwart van de massa) door de machine komen, maar ook nog pluimdeeltjes en plantenresten (een kwart van de massa). Houd hierbij ook rekening met het feit dat het oogstproduct van quinoa redelijk vochtig is, dit kan het proces bemoeilijken. Het is dus belangrijk dat de oogstmachine goed ingesteld is (wat betreft zeven en lucht) met aandacht voor bovenstaande punten. Na de oogst zal quinoa altijd nog gedroogd moeten worden. Je kan hier-

voor best voldoende materiaal voorzien, het drogen kan bijvoorbeeld in kisten die gemakkelijk te doorblazen zijn. Er gebeurt op dit moment nog onderzoek naar het oogstproces van quinoa, ervaring is een belangrijke factor en zal ons nog veel bijleren."

Wat is het grootste voor- en nadeel van deze teelt?

Ruud: "Het grootste voordeel is dat het een economisch interessante teelt kan zijn. De prijs voor quinoa ligt op dit moment redelijk hoog, zeker in vergelijking met granen, bijvoorbeeld. Natuurlijk moet je in het begin nog een beetje zoeken en is het nodig dat je wat ervaring opdoet, maar het kan zeker mooie resultaten opleveren. En het grootste nadeel ... Goh, ik weet eigenlijk niet direct een groot nadeel van quinoa, er zijn natuurlijk wel enkele moeilijkere punten zoals ik reeds vermeldde. Misschien is het een nadeel dat deze teelt iets meer risico inhoudt dan bijvoorbeeld graan. De variatie in opbrengst zal groter zijn bij quinoa, een beetje afhankelijk van of het een goed jaar is of niet. Dus de oogstzekerheid is misschien wel een klein minpunt."

Kan iedereen quinoa telen?

Ruud: "Quinoa is een contractteelt. Wat wil dit nu precies zeggen? Wel, dit komt er op neer dat het zaaizaad niet vrij verkrijgbaar is. Je werkt altijd onder een contract, dus je krijgt je zaad en levert je product af tegen een vooraf afgesproken prijs. Landbouwers in Vlaanderen of Nederland die interesse hebben om met deze teelt te beginnen, kunnen best contact opnemen met de Dutch Quinoa Group."

i **Contactpersoon Dutch Quinoa Group België:** François Gilbert De Cauwer (frans.gdc@gmail.com of 0499 39 45 92).